

Till Ministern för högre utbildning och
forskning
Utbildningsdepartementet
U2019/02263/UH

2019-10-30

Dnr 1.3/174/2019

Kungl. Konsthögskolan – Inspel om regeringens forskningspolitik

Kungl. Konsthögskolan (KKH) har fått möjlighet att inkomma med synpunkter och reflektioner om regeringens forskningspolitik inför kommande forskningsproposition. Nedan ger vi en bakgrund till Kungl. Konsthögskolans aktuella utveckling rörande den praktikbaserade konstnärliga forskningen och det konstnärliga utvecklingsarbete som ofta är förled till mer djupgående forskning, samt våra fortsatta ambitioner inom forskningsområdet.

Bakgrund och vision 2019-2024

Kungl. Konsthögskolans utbildning och forskning omfattar utbildning i fri konst på grundnivå, vidareutbildning för yrkesverksamma konstnärer och arkitekter, och konstnärlig forskning. Sedan rektor Sara Arrhenius tillträdde våren 2017 har högskolan arbetat med att utveckla en tydligare organisationsstruktur vilket bl a resulterat i fyra intresseorienterade områden ledda av arbetsledande områdesansvariga: *Arkitektur & Kritiska studier*, *Mindepartementet*, *2D* och *3D*. Områdena utgör arenor för diskussioner och planläggning av utbildning och forskning vilka lyfts i ledningsråd, rektorsråd, studentkår och i Utbildnings- och forskningsnämnden. I juni i år antog högskolans styrelse KKH:s vision för 2019-2024. Nyckelord i den nya visionen är konstnärligt risktagande, experiment och nyskapande.

Beskrivning av nuvarande forskningsmiljö

Vid Kungl. Konsthögskolan ges undervisande personal tid för konstnärligt och/eller pedagogiskt utvecklingsarbete och lektorer och professorer har forskningstid i sina tjänster. Inom dessa grupper finns ett flertal personer som bedriver externfinansierade konstnärliga forskningsprojekt finansierade av Vetenskapsrådet, samt ett projekt vilket nyligen finansierades av The Seed Box, Linköpings universitet (Mistra/Formas). I relation till KKH:s storlek finns för närvarande många externfinansierade forskningsprojekt (7). Vad de flesta av dessa forskningsprojekt visar är att de samverkar med publik och referenspersoner både inom och utom det egna lärosätet. De samverkar också med olika utbildningsinstitutioner och museum, arkiv och föreningsliv. Konkreta exempel är t ex det ämnesöverskridande projektet *Vägra döda - historier om de vapenfria männen* vilket leds av lektor Björn Larsson och lektor Carl Johan Erikson (2017-2019). Detta forskningsprojekt bygger ett nätbaserat arkiv där intervjuer med vapenvägrande män och olika framletade arkivmaterial rörande bl a mönstring presenteras. Kopplingar

har gjorts till aktuella omdebatterade processer som rör mätbarhet och kropp. Projektet har också arrangerat utställningar, gett konferenspresentationer och 2020 sker en slutpresentation.

KKH knyter även till sig externa personer som driver forskningsprojekt finansierade av Vetenskapsrådet. Ett exempel är *Arbeta ett arbete*, vilket studerar arbetets natur genom vetenskapliga och konstnärliga forskningsperspektiv. Projektledare Karin Hansson, fem medforskare, och ett stort antal externa personer belyser ämnet genom olika professioner och erfarenheter. Ett annat exempel är skribenten Mara Lee (sedan i höst även professor med inriktning konstteori och konsthistoria vid Konstfack) som skapar en feministisk verktygslåda i projektet, *Kärlekens andrefiering, en verktygslåda för feministiska och postkoloniala konstnärliga praktiker*, och Annika Larsson (även professor i Time-Based Media vid HFBK Hamburg) som undersöker skrattet och subjektets gränser. Vetenskapsrådet har hösten 2019 beviljat ett nytt forskningsprojekt, *Den gråtande tallen, att skriva en autoimmun roman*, vilket kommer bedrivas av konstnärduon Goldin+Senneby. Fokus ligger på en tvärvetenskaplig och experimentell dialogisk forskningsprocess mellan bioteknik och litteratur, och där institutionell samverkan sker med Forest Genetics Research Program vid University of Florida och förlaget Triple Canopy. Samtal förs även med MIT Program in Art Culture and Technology, School of Architecture and Planning, Massachusetts Institute of Technology, Umeå Plant Science Centre och SLU.

Vid Kung. Konsthögskolan finns för närvarande fem doktorander som har den konstnärliga doktorsexamen som mål. Forskarutbildningen bedrivs i samarbete med Konstnärliga fakulteten i Malmö, Lunds universitet, sedan 2010. Dessa doktorander är konstnärer som sedan start agerar på en bred internationell arena (t.ex. Peru, USA, Storbritannien, Tyskland, Norge). Flera fokuserar på radikal pedagogik samt studier av kapitalismens och produktionens dynamik i relation till gestaltningsmöjligheter inom rörliga bildmedier. Arbetena visas vid nationella och internationella konstutställningar och filmfestivaler. Huvudhandledarna finns bland KKH:s anställda professorer medan bihandledarna ofta är externa personer med olika ämneskompetenser. Doktoranderna bidrar genom sin institutionstjänstgöring till grundutbildningen.

Ett tjugotal tvååriga konstnärliga forsknings- och utvecklingsprojekt pågår vid KKH och finansieras med hjälp av forskningsanslaget. En del projekt leds av undervisande personal och några leds av studenter på högskolans postmaster-kurser där alla är professionellt verksamma inom olika konstnärliga yrken. En synbar trend är att engagemang i högskolans KFoU-projekt ofta leder till större forskningsprojekt och doktorandstudier vid olika lärosäten.

Kungl. Konsthögskolan arbetar strategiskt med att under fokuserade perioder knyta olika specialiserade gästprofessorer till KKH. Deras vistelse och forskningsarbete ger tillskott i relation till högskolans utbildning och forskning. Under 2018-2020 driver gästprofessor, ljudkonstnär och kompositör Tarek Atoui postmaster-kursen *Composing/Public/Space* där studenterna utvecklar forskningsmetoder inom ljudkonstfältet och där kursen regelbundet interagerar med den pågående Venedigbiennalen. Under hösten 2019 är konstnären Marcia Kure gästprofessor och driver utbildning och forskning som uppehåller sig vid skulpturala processer i det utvidgade fältet.

Vad gäller KKH:s postmaster-kurser finns ett stort och ökande intresse för forskning. Inom t ex området för arkitektur fortsätter den uppskattade kursen i Restaureringskonst som detta år har fokus på *Demokratins byggnader*. Gästprofessor Jonas Dahlberg driver postmaster-kursen *Att förhandla konstnärliga värden - konst och arkitektur i den offentliga sfären*. Vidare ges inom området kursen *Decolonizing Architecture* som undersöker de arkitektoniska spåren inom kolonialismens arv.

Övrigt inom forskningen är att KKH sedan 2011 håller en årlig publik forskningsvecka där studenter, personal och allmänhet kan ta del. Ett samarbete sker även med Konstakademien där vissa delar av lärosätets praktikbaserade forskning presenteras i utställningar.

Framtida behov

Kungl. Konsthögskolan verkar för ett stort omfång i de konstnärliga uttrycken och en öppen akademisk miljö präglad av reflektion, respekt och generositet. Högskolan vill stimulera ny kunskap och verkar för att konstnärlig kunskap är i dialog med omvärlden och tar plats i samhället i stort.

Att konstnärlig forskning nu är en etablerad del av lärosätet råder det inga tvivel om. Intresset för forskningen är tilltagande bland såväl personal och studenter. Högskolans nya vision tangerar redan idag mycket som sker inom forskningen, men det finns behov att utveckla tydligare strategier och operationella modeller för hur lärosätet arbetar ämnesöverskridande och tar ett gemensamt kunskapsfält i besittning. Med en högre grad av komplexitet i sammansättningen av högskolans forskning och med ett allt större intresse ökar behovet av finansiering och tydligare strukturer för att bära denna utveckling. Målet är att skapa förutsättningar där forskning kan filtrera genom högskolans alla delar och typer av aktiviteter, t ex i kursmoment, verkstäder, ateljébesök, kritiska och kontextuella seminarier, utställningar och internationella utbyten.

KKH har behov av en fortsatt expansion inom forskningen för att kunna diversifiera och bygga en större och stabilare forskningsmiljö med fler forskare och fler doktorander där kunskapsutbyten sker i regelbundna former för att skapa en väl integrerad och framväxande kunskapsmassa mellan konstnärlig praktik, undervisning och forskning. Konstnärliga metoder och gestaltningsätt berikar vår alltmer visuella och gemensamma samhällssituation och de utmaningar vi står inför vare sig vi befinner oss i lokala eller globala sammanhang. Följande utveckling vore gynnsam för den konstnärliga forskningen vid KKH och fältet i stort:

- Att konstnärliga forskare ges fler möjligheter att söka externa medel, både de som disputerat och de som inte disputerat. Det har skett en öppning hos några finansiärer men fortfarande krävs ofta en doktorsexamen vilket begränsar vem som kan ansöka.
- Att Vetenskapsrådet får en ökad tilldelning för konstnärlig forskning. Vetenskapsrådet är en viktig finansiär för KKH. Konstnärlig forskning är dock inom Vetenskapsrådet förhållandevis lågt prioriterat. Den nuvarande beviljandegraden på 9% (6 av 65 ansökningar) ger en indikation på hur konstnärlig forskning prioriteras av regeringen.

- Att öppna upp fler mångvetenskapliga och interdisciplinära möjligheter vad gäller finansiering är viktigt för att den konstnärliga forskningen ska kunna bidra även utanför sitt eget ämnesfält. Många bildkonstnärers forskningsintressen har mer gemensamt med humaniora, samhällsvetenskap eller naturvetenskap, än med forskning inom andra konstnärliga fält.
- Intresset för frågor som rör miljö och hållbarhet ökar bland personal och studenter och ska enligt aktuell verksamhetsplan (2020) genomsyra allt arbete vid KKH. Fler öppningar kan ges för att den konstnärliga forskningen ska kunna bidra mer i dessa akuta frågor.
- Att initiera en nationell plattform för konstnärlig forskning som verkar för ett gemensamt samtal bortom de enskilda forskningsprojekten vid de olika lärosätena. Åren 2010-2015 fanns den Konstnärliga forskarskolan som ledde till tvärinstitutionella samtal mellan de konstnärliga lärosätena. Frågan är vad den konstnärliga forskningen behöver för att bli mer samlad och tillföra grundutbildningen och det konstnärliga fältet i stort?
- Att i perioder tillåta fler och enklare anställningar av utomeuropeiska forskare. Det vore också önskvärt att i en övergångsperiod kunna erbjuda stöd vad gäller boende vilket idag inte är möjligt att göra för anställda forskare.
- Att säkra de finansiella omständigheterna för institutionella samarbeten. KKH får ofta förfrågningar om olika institutionella samarbeten men osäkerheten runt de ekonomiska villkoren gör det svårt att gå vidare.
- Att ge doktorander inom konstnärliga området fler möjligheter att finna finansiering för sina konstnärliga forskningsarbeten där många aktörer ofta ingår som t ex vid filmproduktioner. I nuläget hänvisar Konstnärskommittén att det är respektive lärosätes ansvar att finansiera sådana utgifter när de uppkommer i anslutning till forskarutbildningen, något som det idag saknas medel för.
- Att upprätthålla KKH:s goda situation vad gäller jämställdhet mellan könen vilket återspeglas inom forskningen.
- Att det i nationella samtal behöver finnas fortsatt öppenhet för andra former än de gängse vetenskapliga när former för registrering av forskningsdata, och dokumentationsformer för konstnärlig forskning, diskuteras.
- Att stödja infrastrukturen för konstnärlig forskning som ofta kräver tillgång till verkstäder.
- Att upprätthålla ett vitt begrepp om konstnärlig forskning där metodutveckling inom de konstnärliga praktikerna utgör den konstnärliga forskningens grundval.

Ställföreträdande rektor Fredrik Ehlin

Forskningskoordinator Åsa Andersson